

Επιπάροδος(στ.576-658)

Σύνοψη περιεχομένου

Οι γυναίκες του Χορού που μαζί με την Ελένη είχαν πάει στη μάντισσα Θεονόη για να ρωτήσουν για την τύχη του Μενελάου επιστρέφουν στην ορχήστρα(επιπάροδος) και με χαρά αναγγέλλουν ότι ο Μενέλαος ζει και περιπλανιέται σε θάλασσες ζητώντας να φθάσει στην πατρίδα του.Συγχρόνως εμφανίζεται και η Ελένη χαρούμενη που η Θεονόη την πληροφόρησε ότι ο Μενέλαος ζει και βρίσκεται κοντά στη χώρα ναυαγός με λίγους συντρόφους.Ξαφνικά όμως αντιλαμβάνεται κάποιον και από φόβο μήπως πέσει σε ενέδρα του Θεοκλύμενου σπεύδει να βρει καταφύγιο στον τάφο του Πρωτέα..Ο Μενέλαος βλέποντας την ταραάζεται από την ομοιότητα της με τη γυναίκα του,προσπαθεί να τη σταματήσει,αλλά αυτή καταφέρνει να φτάσει στον τάφο.Από αυτό το σημείο ασφαλής πια συνδιαλέγεται μαζί του.Η Ελένη αναγνωρίζει στο πρόσωπο του ρακένδυτου ξένου το σύζυγό της,αλλά αυτός σίγουρος ότι άφησε την Ελένη στη σπηλιά,δεν παραδέχεται πως το άτομο που βρίσκεται μπροστά του είναι η γυναίκα οτου.Η Ελένη προσπαθεί να του εξηγήσει ότι αυτή είναι η πραγματική γυναίκα του και ότι στην Τροία πήγε μόνο το είδωλο της.Ο Μενέλαος όμως παρά τις εξηγήσεις της δεν πείθεται και ετοιμάζεται να φύγει,ενώ η Ελένη νιώθει πια να εξανεμίζονται οι ελπίδες της για επιστροφή στην Ελλάδα και αποκατάσταση της φήμης της.

1.Ο Χορός αναγγέλλει χαρμόσυνα νέα.Πώς θα αποδοθεί αυτό το χαρούμενο κλίμα;

Ο Χορός είναι χωρισμένος σε δυο ημιχόρια που βγαίνουν από τις δυο ακρινές πύλες του ανακτόρου.Ο βηματισμός του θα είναι γρήγορος και η μουσική υπόκρουση θα έχει γρήγορο ρυθμό.

2.Που βρίσκεται ο Μενέλαος και γιατί;

Ο Μενέλαος βρίσκεται κρυμμένος πίσω από τον τάφο του Πρωτέα.Αυτό δίνει την ευκαιρία στην Ελένη να εκφράσει τα συναισθήματά της.

3.Ποια είναι η συναισθηματική κατάσταση της Ελένης;

Η Ελένη είναι χαρούμενη και συγκινημένη.Αγωνιά ωστόσο για την τύχη του άντρα της και ανυπομονεί να τον συναντήσει.Μιλά σε β' ενικό πρόσωπο και προτάσσε τα χέρια της από επιθυμία να τον αγκαλιάσει.

4.Γιατί η Ελένη δε ρώτησε τη Θεονόη αν,όταν φθάσει ο Μενέλαος στην Αίγυπτο,θα σωθεί;Γιατί ο Μενέλαος δεν αντιδρά;

Στους 596-597 υπάρχει επιβράδυνση στην εξέλιξη της δράσης.Αν η Ελένη ζητούσε από τη Θεονόη αυτή την πληροφορία,οι δυο σύζυγοι θα αναγνωρίζονταν αμέσως.Επιπλέον,στο άκουσμα του ονόματός του ο Μενέλαος δεν αντιδρά καθώς είναι απορροφημένος στις σκέψεις του.

5.Ποιο σχήμα λόγου χρησιμοποιεί ο ποιητής στους στ.604-5 και γιατί;

Παρομοιάζει την Ελένη με Μαινάδα,με ακόλουθο του Διονύσου που βρίσκεται σε κατάσταση μανίας.Έτσι αισθητοποιείται ο φόβος της ηρωίδας όταν αντικρύζει τον ξένο.

.6.Που έγκειται η τραγικότητα της Ελένης και του Μενελάου;

Και οι δυο δεν αναγνωρίζουν το προφανές,εξαπατώνται από τα φαινόμενα.Η διάνοια τους εκφράζει τη διάσταση μεταξύ είναι και φαίνεσθαι.

7.Πώς αισθητοποιείται η συναισθηματική κατάσταση της Ελένης;

Στο λόγο της υπάρχουν επίθετα, επιφωνήματα, παροιμιώσεις και ερωτήσεις.

8.Να χαρακτηρίσετε το Χορό, το Μενέλαο και την Ελένη σε αυτούς τους στίχους.

Οι γυναίκες του Χορού εκφράζοντας τη χαρά τους για τα καλά νέα δείχνουν πόσο αγαπούν την Ελένη και πόσο της συμπαραστέκονται. Η Ελένη είναι μια πιστή και ευαίσθητη σύζυγος και ο Μενέλαος εξακολουθεί να είναι δύσπιστος.

9.Πώς νιώθουν οι θεατές στους στ.576-616;

Η αγωνία φθάνει στο αποκορύφωμά της, καθώς ο ποιητής επιβραδύνει την αναγνώριση. Οι θεατές αισάνονται συμπάθεια για την ηρωίδα που μένει προσκολλημένη στα φαινόμενα (ενδυμασία Μενελάου) και στις απειλές του Θεοκλύμενου, του οποίου τον ξένο θεωρεί πράκτορα.

10.Σε ποια σημεία του κειμένου χρησιμοποιείται η τεχνική της επιβράδυνσης;

- Η Ελένη παρέλειψε να ρωτήσει τη Θεονόη για την τύχη του Μενελάου
- Η Ελένη νιώθει πανικό βλέποντας τον ξένο. Αν και οι σύζυγοι είναι τόσο κοντά, ο ποιητής απομακρύνει την αναγνώρισή τους.
- Μόνο η Ελένη αναγνωρίζει το Μενέλαο.

11.Ποιοι στίχοι της ενότητας λειτουργούν ως σκηνοθετικοί δείκτες;

588,602,604-606,608,609,612,616,618,657.

12.Σε ποιους στίχους υπάρχει τραγική ειρωνεία;

588-589,601,613,631

13.Ο Μενέλαος εξακολουθεί να είναι εγκλωβισμένος στην πλάνη του νομίζοντας ότι η πραγματική Ελένη είναι ένα φάντασμα. Σε ποιους στίχους της ενότητας 617-658 συναντούμε λέξεις ή φράσεις που εκφράζουν το φαινομενικό και το πραγματικό; Πιστεύετε ότι συναντάμε ανάλογες συμπεριφορές και στις μέρες μας; Η προσκόλληση στα φαινόμενα μας εμποδίζει να γνωρίσουμε την αλήθεια;

Οι στίχοι που δείχνουν το φαινομενικό είναι:

631,635,643-646,650,652

Οι στίχοι που δείχνουν το πραγματικό είναι:

619,628,655

Στην εποχή μας, εποχή της ανάπτυξης και της τεχνολογίας, οι συνθήκες ζωής οδηγούν τον άνθρωπο πολλές φορές στη σύγχυση. Το άτομο συχνά αντιδρά όταν του αποκαλύψουν κάτι διαφορετικό από αυτό που θεωρεί σωστό και αληθινό, επειδή έχει βολευτεί στο ψέμα και στις αυταπάτες, που το εξυπηρετούν και το εφησυχάζουν. Η ιδεολογική σύγχυση της εποχής μας κάνει πιο δύσκολη τη διάκριση της αλήθειας, ενώ ο καταναλωτικός τρόπος ζωής κάνει τον άνθρωπο να ζει μέσα στην ψευδαίσθηση που του δίνει η πρόσκαιρη ικανοποίηση των υλικών του αναγκών. Στις ανθρώπινες σχέσεις κυριαρχούν η υποκρισία και το ψέμα και παρ' όλη την πρόοδο πολλοί άνθρωποι παραμένουν των προκαταλήψεων του παρελθόντος.

14.Είναι δικαιολογημένη η προσκόλληση του Μενελάου στα φαινόμενα;

Ο Μενέλαος αρνείται να παραδεχτεί την αλήθεια, γιατί δε θα μπορούσε μετά από μια περιπλάνηση 17 χρόνων να δεχθεί αμέσως ότι κυνηγούσε ένα φάντασμα ούτε να αντιληφθεί το σχέδιο των θεών. Αν το παραδεχόταν, θα ήταν πολύ δύσκολο να συμβιβασθεί με την ιδέα ότι πολέμησε και προκάλεσε τόσες συμφορές και την καταστροφή της Τροίας για ένα είδωλο.

15.Πού έγκειται η τραγικότητα της Ελένης και του Μενελάου στους στίχους 617-658;

Η Ελένη αισθάνεται απέραντη χαρά, όταν αναγνωρίζει το Μενέλαο, όμως πάλι η ευτυχία της εναλλάσσεται με το συναίσθημα της απελπισίας, όταν ο Μενέλαος αρνείται να την αναγνωρίσει.

Η τραγικότητα του Μενελάου διαπιστώνεται στο στ.655, αφού, αν πιστέψει την Ελένη, καταλαβαίνει πως τόσο χρόνια περιπλανιόταν χωρίς λόγο και πως προκάλεσε τόσες καταστροφές για ένα φάντασμα. Εξακολουθεί να μένει προσκολλημένος στο “φαίνεσθαι”.

16.Πώς επιδρά η σκηνή στους θεατές;

Στους στ.617-658 οι θεατές νιώθουν έλεον και φόβον για τους ήρωες μετά την αρχική τους ανακούφιση για τη συνάντηση Μενελάου και Ελένης. Ο ποιητής επιβραδύνει την αναγνώριση που κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον.

Τρόπος αφήγησης

Μετά τον αρχικό μονόλογο της Ελένης κυριαρχεί η στιχομυθία ανάμεσα στους δυο ήρωες, που αποδίδει την έντονη συναισθηματική φόρτιση και ταυτοχρόνα επιβραδύνει την εξέλιξη του μύθου.